

สรุปเนื้อหาโครงการฝึกอบรมการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร

นายปวิตร ศรีคำมูล นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดินโครงการหลวง สพข.6

1. สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

- ทรัพยากรดินและอุทกวิทยา

ดิน เป็นวัตถุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยมีวัตถุดันกำเนิดดิน ได้แก่ หิน แร่ ต่าง ๆ สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิตและพืชพรรณ และเวลา เป็นปัจจัยในการเกิดดิน ทำให้ดินมีความหลากหลายชนิด แต่ละชนิดมีลักษณะและสมบัติดินที่แตกต่างกัน การเข้าใจถึงลักษณะ สมบัติ และข้อจำกัดของดินทำให้ทราบปัญหาและแนวทางการจัดการดินเพื่อแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสม

อุทกวิทยา เป็นการศึกษาการเคลื่อนที่ การกระจาย และสมบัติของน้ำบนโลก ทั้งบนผิวดิน ในดินและในบรรยากาศ รวมถึงผลกระทบของกิจกรรมของมนุษย์ต่อแหล่งน้ำและวัฏจักรน้ำโดยมักจะทำการศึกษาลักษณะของพื้นที่ลุ่มน้ำ

- อนุรักษ์ดินและน้ำ

เป็นการนำองค์ความรู้ในหลากหลายสาขาวิชามาประยุกต์ใช้เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือทรัพยากรดินและน้ำอย่างเหมาะสม ชาญฉลาดและคุ้มค่า ก่อให้เกิดผลผลิตสูงสุดและยั่งยืน

- การสำรวจและออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

เป็นการนำข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ เช่น ข้อมูลลักษณะภูมิประเทศ ข้อมูลดิน ข้อมูลปริมาณน้ำฝน การใช้ประโยชน์ที่ดิน ฯลฯ ร่วมกับการสำรวจและเก็บข้อมูลจากพื้นที่เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงสภาพพื้นที่และปัญหาของพื้นที่ เพื่อให้สามารถหาแนวทางและออกแบบมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่

- สภาพเศรษฐกิจและสังคม

เป็นการนำข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ เช่น ต้นทุนการผลิต ผลตอบแทน ร่วมกับข้อมูลด้านสังคม เช่น คุณภาพสังคม การจ้างงาน ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เช่น คุณภาพดิน คุณภาพน้ำ มาใช้ประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ในการประเมินเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสามารถตัดสินใจลงทุนจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การปฏิบัติภาคสนาม

เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในพื้นที่จริงทำให้ผู้เข้าอบรมได้สัมผัสกับสภาพพื้นที่จริงช่วยให้ทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดที่มีในพื้นที่ ได้ฝึกทักษะการใช้เครื่องมือ วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำข้อมูล

ได้มาวิเคราะห์หาแนวทางในการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งได้ฝึกฝนการทำงานเป็นกลุ่ม การแบ่งหน้าที่การทำงานตามศักยภาพและความรู้ความสามารถของบุคลากรที่มีภายในกลุ่ม

- การนำเสนอ/การจัดทำรายงาน

จากการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทั้งข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และข้อมูลจากภาคสนามมาผ่านการประเมินและวิเคราะห์ จนสามารถออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่คาดว่าจะมีความเหมาะสมกับพื้นที่และได้มีการนำเสนอ ทำให้ได้รับข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เมื่อนำจัดทำรายงานก็สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาพื้นที่ในโอกาสต่อไป

2. ข้อดีจากการอบรม

- ภาคบรรยาย

ได้ทบทวนเนื้อหาและเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับพื้นที่ปฏิบัติงาน

- ภาคปฏิบัติ

ได้ฝึกฝนทักษะการเก็บข้อมูลภาคสนามและฝึกการวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัดของพื้นที่ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

- ความคาดหวังที่ได้รับจากการอบรม

มีความรู้และความเข้าใจเชิงวิชาการและทักษะในการปฏิบัติงานในพื้นที่เกี่ยวกับทรัพยากรดินและน้ำ การใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามและการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

3. ปัญหา อุปสรรค และความท้าทาย

- ภาคบรรยาย

เนื้อหาในการบรรยายมีค่อนข้างมากไม่เพียงพอกับระยะเวลาในการอบรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้จัดการอบรมว่าจะดำเนินการอย่างไรให้เนื้อหามีความสอดคล้องกับระยะเวลาในการฝึกอบรม

- ภาคปฏิบัติ

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในภาคสนามมีจำกัดเนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการเดินทางไปในพื้นที่ที่ไกลออกไปจากสถานที่ฝึกอบรม ทำให้ไม่สามารถเก็บรวบรวมรายละเอียดของข้อมูลในพื้นที่ได้มากพอ

4. สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

- การปรับปรุงหลักสูตร

ควรปรับระยะเวลาในการอบรมระหว่างภาคบรรยาย ภาคปฏิบัติ และการทำรายงาน/การนำเสนอให้เหมาะสม และควรให้ชุมชนที่เข้าไปทำการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและรับทราบผลการศึกษาเพื่อนำ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เช่น รายงานการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนหมู่บ้านหรือตำบล ต่อไป

- การแก้ไข เพิ่มเติมเนื้อหาวิชาการ

อยากให้มีการรวบรวมเนื้อหาในการอบรมออกมาเป็นรูปเล่ม เพื่อใช้ประกอบในการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรม

- การปรับปรุงการปฏิบัติภาคสนาม การเตรียมข้อมูล

อยากให้มีการประสานงานกับชุมชนในการเข้าปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อให้ได้ข้อมูลภาคสนามที่ถูกต้องเพียงพอต่อการนำไปประเมินเพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ถูกต้องและเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างการรับรู้ของเกษตรกรในพื้นที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ประโยชน์ที่ได้ต่อการทำงาน

- แนวคิดในการพัฒนางาน

ในการทำงานต้องมององค์ประกอบในหลาย ๆ ด้านให้ครอบคลุมเพราะองค์ประกอบในแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงกัน

- การกลับไปจะทำอะไร?

นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปปรับใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะในการเข้าไปจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้กับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม เช่น ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำ และเกิดการเข้าใจและยอมรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่

รายชื่อผู้เข้าอบรมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
หลักสูตร “การออกแบบงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร” รุ่นที่ ๔
ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๘
ณ โรงแรมเชียงใหม่ แกรนด์วิว อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล		ตำแหน่ง	สังกัด
สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน				
๑.	นายศุภเสก	สุมาลัย	นายช่างโยธาชำนาญงาน	กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานที่ ๓
๒.	นายวัชรชัย	สุวรรณ	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ	กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานที่ ๓
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖				
๓.	นางสาวจันทนา	สงวนสิทธิ์	เศรษฐกรชำนาญการ	กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
๔.	นายวิษณุ	เจียมใจ	นักสำรวจดินปฏิบัติการ	กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
๕.	ว่าที่ ร.ต.หญิงวชิรภาพร ครั้นอุระ		เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน	กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน
๖.	นายกรพรม	พรหมศร	นายช่างโยธาปฏิบัติงาน	กลุ่มสำรวจเพื่อทำแผนที่
๗.	นายจักรกฤษณ์	ไชยวงศ์	นายช่างสำรวจปฏิบัติงาน	กลุ่มสำรวจเพื่อทำแผนที่
๘.	นางสาวเอื้อหาอันน์	ซัชชัยเอื้อ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
๙.	นายภูมิ	แก้วอินตา	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน	สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
๑๐.	นายฉัตรชัย	ทอนम्म	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน	สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
๑๑.	นายอิทธิวัฒน์	สิริภัทรชัยสิน	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน	สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
๑๒.	นางสาวอรรพรรณ	จินะใจหาญ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง
๑๓.	นางสาววารุณี	กันทะ	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง
๑๔.	นางสาวจิราพร	ต่อปัญญา	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง
๑๕.	นางสาวชนาภรณ์	จันตะ	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
๑๖.	นางสาวเบญจมาศ	ธาตุชัย	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
๑๗.	นายธีรศักดิ์	บุญมา	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
๑๘.	นายภานุเดช	บุญชู	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน	สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
๑๙.	นางสาวกัญชร	บุญญวัฒนา	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
๒๐.	นางศิริกร	ศรีทองคำ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
๒๑.	นายกิตติพงษ์	ทิมแป้น	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
๒๒.	นายปรีวัตร	ศรีคำมูล	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	ศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดินโครงการหลวง